

KS. KRZYSZTOF KONECKI*

TORUŃ–WŁOCŁAWEK

Ks. Hubert Łysy, *Liturgiczne i pozaliturgiczne przepowiadanie do dzieci w Kościele w Polsce po Soborze Watykańskim II. Teoria i praktyka*, Wydawnictwo Wydziału Teologicznego UO, Opole 2011, ss. 249.

DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/TiCz.2013.013>

Rozprawa habilitacyjna ks. dra Huberta Łysego zawiera wszystkie elementy składowe klasycznej rozprawy naukowej. Mamy tu na uwadze wstęp, cztery rozdziały, zakończenie, streszczenie w języku niemieckim, wykaz skrótów, bibliografia, spis treści. Zabrakło indeksu nazwisk cytowanych autorów, który w tego rodzaju publikacjach jest już standardem.

We wstępie rozprawy (liczącym 12 stronic), który legitymuje się wszystkimi, wymaganymi metodologicznie elementami, Autor wprowadza czytelnika w problem swej rozprawy, ukazuje jej cel oraz charakteryzuje drogę postępowania – metodę pracy i sytuuje rozprawę w znamionach soborowej odnowy biblijno-liturgicznej w Kościele w Polsce. Głównym celem rozprawy habilitacyjnej jest przedstawienie teorii przepowiadania słowa Bożego do dzieci w Kościele w naszym kraju po Soborze Watykańskim II, a więc w latach 1965–2010. Naukowa refleksja została przeprowadzona metodą paradygmatu pastoralnego. Przesłanką większą jest nauczanie Kościoła na temat przepowiadania do dzieci. Zaś przesłankę mniejszą stanowi poddana analizie treść opublikowanych tek-

---

* Ks. prof. dr hab. Krzysztof Konecki jest pracownikiem naukowym na Wydziale Teologicznym UMK; redaktor naczelny „Teologia i Człowiek”.

stów tego przepowiadania. Zestawienie tych dwóch rzeczywistości, czyli teorii i praktyki zaowocowało krytyczną oceną praktyki przepowiadania do dzieci w Polsce, zawierającą walory, mankamenty i postulaty. Po wstępie ks. Habilitant przystępuje do rozwiązania podjętego zagadnienia, które przedstawia w czterech rozdziałach.

Rozdział pierwszy rozprawy ma charakter wprowadzający i znaczenie fundamentalne. Zawiera on teologiczne podstawy dla dalszej części rozprawy. Autor w syntetyczny sposób ukazuje najpierw treść dokumentów Kościoła mówiących na temat przepowiadania do dzieci. Najbardziej szczegółowo zostało omówione *Dyrektorium o Mszach z udziałem dzieci*, które jest pierwszym i zarazem bardzo ważnym dokumentem w historii Kościoła, w którym dziecko zostało potraktowane jako pełnowartościowy podmiot liturgii. Inne uwzględnione przez Autora dokumenty nawiązują bezpośrednio do *Dyrektorium*, są jego komentarzem i akomodacją dla Kościoła w Polsce: *Zalecenia duszpasterskie Episkopatu Polski w związku z dyrektorium o mszach z udziałem dzieci*, *Ewangelii nuntiandi*, wskazania II Polskiego Synodu Plenarnego itp. W drugiej części tego rozdziału Autor zapoznaje czytelnika z analizą posoborowej teorii homiletycznej na temat przepowiadania do dzieci zarówno liturgicznego, jak i pozaliturgicznego.

Rozdział drugi poświęcony jest analizie praktyki przepowiadania do dzieci zaprezentowanej w tekstach drukowanych. Najpierw Autor przeanalizował teksty zawarte w czasopismach homiletycznych, następnie w publikacjach książkowych i drukach zwartych oraz Internecie. Należy zaznaczyć, że Habilitant antycypuje w nim już pewnym stopniu ocenę przepowiadania, ponieważ nie ogranicza się jedynie do bezkrytycznego omówienia, lecz krytycznie ustosunkowuje się do drukowanych homilii poprzez pryzmat teorii homiletycznej.

Rozdział trzeci uważam za bardzo istotny dla rozprawy. Autor dokonuje w nim merytorycznej oceny analizowanych tekstów homilii i kazań dla dzieci. W ocenie tej czytelnik znajduje zarówno pozytywne jak i negatywne strony liturgicznego i pozaliturgicznego przepowiadania do dzieci w Kościele w Polsce. Można jednak odnieść wrażenie, że ocena krytyczna Autora, jest niekiedy nazbyt ostrożna i powściągliwa. Akcentuje ona bardziej stronę formalną kazań i homilii, mniej zaś problematykę w nich zawartą. Nie jasne są także dla recenzenta kryteria doboru analizowanych tekstów. Niezwykle cenne i trafne okazują się postulaty dotyczące tego przepowiadania, które Autor wyprowadza z przeprowadzonej analizy.

Ostatni rozdział dysertacji posiada profil na wskroś praktyczny i jest zwieńczeniem rozprawy. Autor zapoznaje w nim z praktyką przepowiadania do dzieci w parafii św. Józefa we Wrzoskach, odbytą w latach 1994–2010, gdzie Habilitant od 17 lat pełni posługę duszpasterską. Na przykładzie jednej parafii zostaje tutaj zaprezentowany szeroki wachlarz homilii do dzieci w ciągu całego roku liturgicznego, które są realizacją założeń i wskazań Kościoła w tym zakresie. Cennym uzupełnieniem okazują się także propozycje i przykłady dla liturgicznego i pozaliturgicznego przepowiadania. Jest to rzadki przypadek, aby Autor mógł się wykazać i udokumentować prawdziwość oraz możliwość realizacji głoszonych przez siebie tez na sali wykładowej w swojej pracy duszpasterskiej. Tym samym w sposób bardzo przekonujący mógł potwierdzić ciągłą aktualność *adagium*, że „Teologia jest praktyczna”. Sądzę, że można by w przypadku ks. Huberta Łysego mówić nawet o pewnym rozwiązaniu wzorcowym, gdzie założenia teoretyczne specjalności teologicznej (tej zwłaszcza) pięknie współbrzmia z praktyką duszpasterską, tworząc jedną, wielką symfonię dźwięku. Za tę *ars* połączenia i pogodzenia dwóch wymiarów rzeczywistości oraz siłę argumentacji, Autorowi należy się wielkie uznanie i gratulacje.

Lektura całości tej pracy przekonuje, że mamy do czynienia z opracowaniem niezwykle oryginalnym i bogatym w treść. Autor dokonał ogromnego trudu przestudiowania obszernego materiału źródłowego, który stanowią dokumenty Urzędu Nauczycielskiego Kościoła, teksty przepowiadania do dzieci, homilie zawarte w czasopismach homiletycznych oraz publikacjach książkowych. Dochodzą do tego opracowania i materiały popularno-naukowe. Jak wynika z lektury rozprawy, źródła oraz literatura przedmiotu zostały przez księdza Łysego nie tylko zgromadzone i przeczytane, ale także skutecznie przyswojone i przemyślane.

Lektura rozprawy habilitacyjnej rodzi uznanie a w konsekwencji prowadzi do podkreślenia merytorycznych walorów osiągnięć. Do nich należy zaliczyć zaprezentowanie polskiemu czytelnikowi tematu posoborowego przepowiadania Słowa Bożego do dzieci w Kościele w Polsce, które należy zaliczyć do jednych z trudniejszych i złożonych kwestii duszpasterskich.

Bogactwo materiału teologiczno-homiletycznego zostało tu przez Autora wszechstronnie przeanalizowane z zastosowaniem właściwych zasad metodologii naukowej. Jego osiągnięciem naukowym jest to, że w swej rozprawie ukazał przykład właściwej recepcji dokumentów

ogólnkościelnych mówiących o liturgicznym i pozaliturgicznym przepowiadaniu do dzieci w wymiarze Kościoła lokalnego.

W opinii recenzenta merytoryczna wartość recenzowanej rozprawy polega na tym, że jeszcze nikt w naszym kraju nie opracował tego zagadnienia w tak rzeczowy, kompetentny i dogłębny sposób. Istnieją wprawdzie opracowania tego tematu, ale są one tylko cząstkowe. Z satysfakcją można powiedzieć, że jest to temat nowatorski. I w tym zawiera się istotna nowość, która stanowi ostateczne kryterium każdej pracy habilitacyjnej.

Praca jest bardzo starannie przygotowana i zaprezentowana pod względem formalnym. Także od tej strony ujawniła ona dobre przygotowanie metodologiczne jej Autora. Przede wszystkim uderza przejrzysta i logiczna struktura kompozycyjna rozprawy(!). Każdy z rozdziałów poprzedzony jest dobrze informującym wstępem, i kończy się „próbą oceny” przeanalizowanego materiału, co jest bardzo ważne. Twierdzenia są dobrze i obficie udokumentowane (625 przypisów!), co wskazuje na znajomość i właściwe wykorzystanie źródeł i literatury przedmiotu. W przypisach Autor prowadzi również własne refleksje, co podnosi walor recenzowanej pracy. W strukturze pracy widać poprawne wnioskowanie. Język, w którym jest napisana przez swą staranność i literacką poprawność ułatwia odbiór niełatwej niekiedy treści tego opracowania.

Do uwag w zakresie poprawności formalnej rozprawy można zaliczyć dwie kwestie:

- Kryterium podziału zebranego materiału badawczego na literaturę przedmiotu i literaturę pomocniczą nie jest dla recenzenta do końca jasne i przejrzyste.
- Zdaniem recenzenta w zakończeniu rozprawy należałoby bardziej zaprezentować i wyeksponować wyniki przeprowadzonego studium oraz nakreślić zarazem perspektywę dalszych poszukiwań badawczych w omawianej problematyce. Należało bardziej położyć akcent na wnioski, niż na przypomnienie wcześniej wypowiedzianych tez, czy streszczanie tego co zostało powiedziane w poszczególnych rozdziałach. Niestety, są to bardzo częste metodologiczne „niefrasobliwości” czynione przez Autorów w tego rodzaju opracowaniach.

Lektura tej książki przekonuje, że pracę habilitacyjną ks. dra Huberta Łysego dotyczącą badań na temat liturgicznego i poza liturgicznego przepowiadania do dzieci w Kościele w Polsce, należy uznać

za ważny wkład i przyczynek w polską homiletykę posoborową. Autor nie poprzestał w niej na rozważaniach teoretycznych, lecz wykorzystał posiadaną wiedzę oraz niezwykle bogate doświadczenie praktyczne, i nie lękając ewentualnego ostrza krytyki zaprezentował swoją twórczość. Jest to rzadki przypadek połączenia teorii z praktyką i stworzenia z nich jednej symfonii. I za to należą się Autorowi szczególne słowa uznania i wdzięczności.

